

Sygn. akt VII U 61/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2018r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Agnieszka Stachurska
Protokolant:	Paulina Filipkowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 marca 2018r. w Warszawie

sprawy D. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

o wysokość kapitału początkowego

na skutek odwołania D. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...) Oddział w W.

z dnia 6 grudnia 2017r., znak: (...) -2003

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że do wyliczenia wysokości kapitału początkowego D. J. przyjmuje okres praktycznej nauki zawodu od 1 września 1973r. do 19 lutego 1975r.;
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

D. J. złożyła w dniu 20 grudnia 2017r. odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 6 grudnia 2017r., znak: (...) -2003. W uzasadnieniu odwołania wyjaśniła, że cztery razy składała do organu rentowego wnioski o ponowne przeliczenie kapitału początkowego oraz przeliczenie przepracowanych lat pracy i emerytury. Za każdym razem została wyliczona inna kwota. Ubezpieczona zaznaczyła również, że niektóre zakłady pracy już nie istnieją i nie ma możliwości dostarczenia dokumentów oprócz tych, które zostały już złożone (odwołanie z dnia 20 grudnia 2017r., k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 11 stycznia 2018r. **Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.** wniósł o jego oddalenie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Uzasadniając swoje stanowisko w sprawie organ rentowy wyjaśnił, że zaskarżoną decyzją ustalił D. J. kapitał początkowy, który na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 101.162,27 zł. Wskazał również, że na podstawie dokumentów załączonych do wniosku uznał, że w okresie od 5 czerwca 1975r. do 31 grudnia 1998r. wnioskodawczyni udowodniła 17 lat, 8 miesięcy i 9 dni okresów składkowych oraz 3 lata, 3 miesiące i 17 dni okresów nieskładkowych, zaś do obliczenia

podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych z okresu od 1 stycznia 1984r. do 31 grudnia 1993r., a wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 75,45% (odpowiedź na odwołanie z dnia 11 stycznia 2018r., k. 4 a.s.).

Na rozprawie w dniu 15 lutego 2018r. ubezpieczona sprecyzowała, że organ rentowy nie uwzględnił lat pracy w firmie (...). Ponadto przyjął zaniżone zarobki za okres pracy w firmie (...) oraz nie uwzględnił okresu od 19 lutego 1975r. do 3 czerwca 1975r., a także okresu praktycznej nauki zawodu, którą odbywała w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w B. (protokół rozprawy z dnia 15 lutego 2018r., k. 15 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

D. J., ur. (...), w latach 1972 - 1975 uczęszczała do Zespołu Szkół Gastronomicznych w B., gdzie uczyła się zawodu kucharza. W trakcie nauki, w okresie od 1 września 1973r. do 19 lutego 1975r. odbywała praktyczną naukę zawodu kucharza w Wojewódzkim Przedsiębiorstwie (...) w B..

W ramach praktyk pracowała w restauracjach, zajmowała się przygotowywaniem posiłków i pieczeniem ciast. W klasie II lekcje odbywały się odpowiednio przez 3 dni w tygodniu, podobnie jak praktyki, które również trwały 3 dni. Z kolei w klasie III lekcje odbywały się 2 dni w tygodniu, zaś praktyki przez 3 dni. Ubezpieczona otrzymywała wynagrodzenie z pracy wykonywanej w ramach praktyk (zeznania ubezpieczonej, k. 16 a.s., arkusze ocen, k. 28-30v a.s.; świadectwo ukończenia nauki zawodu, świadectwo ukończenia zasadniczej szkoły zawodowej – nieoznaczona karta a.r. tom I, legitymacja ubezpieczeniowa, akta rentowe).

Po ukończeniu szkoły ubezpieczona była zatrudniona:

- od 5 czerwca 1975r. do 19 sierpnia 1975r. w Zakładach (...) w B. w Ośrodku (...);

- od 5 października 1976r. do 23 maja 1989r. w (...) P. w W..

W okresie zatrudniania w (...) P. w W. urodziła dwójkę dzieci – 7 października 1980r. i 31 maja 1982r. (świadectwo pracy z dnia 26 czerwca 1989r., k. 5 a.r. tom II, legitymacja ubezpieczeniowa, akta rentowe, zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, k. 11 – 13 a.r. tom II, odpisy skrócone aktów urodzenia dzieci, k. 7 – 9 a.r. tom II).

W okresie od 5 listopada 1990r. do 23 października 1993r. D. J. była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.. W początkowym okresie ubezpieczona została przyjęta na okres próbny do 5 lutego 1991r. i powierzono jej stanowisko sprzedawcy w pełnym wymiarze czasu pracy i za wynagrodzeniem w wysokości 1.200.000 zł plus dodatek funkcyjny w wysokości 100.000 zł. Dodatkowo ubezpieczona od dnia 5 listopada 1990r. zawarła umowę o pracę, na podstawie której powierzono jej obowiązki pomocnicze i porządkowe w wymiarze 0,25 etatu za wynagrodzeniem w wysokości 200.000 zł. Po zakończeniu okresu próbnego ubezpieczona została zatrudniona na czas określony, w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku sprzedawcy-kasjera z wynagrodzeniem obejmującym: płacę zasadniczą – 1.300.000 zł, dodatek kasjerski – 100.000 zł, ekwiwalenty – 1.000.000 zł oraz marżę uznaniową – 600.000 zł (świadectwo pracy z W., k. 15 a.r. tom II, umowy o pracę z W. – nieoznaczone karty a.r. tom I, legitymacja ubezpieczeniowa, akta rentowe).

W okresie od 16 lutego 1994r. do 31 października 1995r. ubezpieczona pracowała w Przedsiębiorstwie Handlowo-Usługowo-Produkcyjnym (...) s.c. B. i R. P. (1) w W. (dalej jako (...)) na stanowisku sprzedawca-kasjer. Ubezpieczonej przysługiwało wynagrodzenie prowizyjne zależne od miesięcznych obrotów sklepu i godzin pracy pracownika. Pracodawca wystawił ubezpieczonej zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, które zawiera jedynie podpis właściciela R. P. (2) (świadectwo pracy z (...) k. 17 a.r., legitymacja ubezpieczeniowa, akta rentowe, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu, k. 19 a.r. tom II).

W dniu 30 października 2003 roku D. J. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. wniosek o ustalenie kapitału początkowego.

Po rozpoznaniu wniosku organ rentowy wydał w dniu 12 października 2006r. decyzję znak: (...) -2003, w której ustalił kapitał początkowy dla D. J.

na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 71.511,44 zł. Do obliczenia kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 474,07 zł, okresy składkowe w wymiarze 17 lat, 1 miesiąca i 6 dni oraz nieskładkowe w wymiarze 3 lat,

3 miesiące i 17 dni, zaś do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru organ rentowy przyjął okres 10 kolejnych lat kalendarzowych z przedziału 1980-1989, ustalając wskaźnik jako wynoszący 38,83%. Organ rentowy nie uwzględnił dochodu z lat 1994-1995 ze względu na brak pieczętka służbowej kierownika komórki finansowej na Rp-7 i wskazał, że sprawa może być przedmiotem ponownego rozpatrzenia po dostarczeniu:

- druku Rp-7 ze Spółem, w którym wykazany będzie dochód za okres od 10 lutego 1981r. do 8 kwietnia 1981r.,

- druku Rp-7 z (...) Sp. z o.o. za okres zatrudnienia od 5 listopada 1990r. do 23 października 1993r.,

- druku Rp-7 z (...) za okres od 16 lutego 1994r. do 31 października 1995r.,

(wniosek o ustalenie kapitału początkowego z załącznikami, k. 1-25 a.r., decyzja ZUS z 12 października 2006r. z załącznikami, k. 85-91 a.r. tom II).

W dniu 5 lipca 2017r. ubezpieczona złożyła w ZUS(...)Oddział w W. wniosek o emeryturę. W związku z powyższym organ rentowy w decyzji z dnia 9 sierpnia 2017r. ponownie ustalił kapitał początkowy dla D. J. na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 89.443,64 zł. Do obliczenia kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 710,68 zł, okresy składkowe w wymiarze 17 lat, 9 miesięcy i 9 dni oraz nieskładkowe w wymiarze 3 lat, 3 miesiące i 17 dni, zaś do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru organ rentowy przyjął okres 10 kolejnych lat kalendarzowych z lat 1984-1993, ustalając wskaźnik w wymiarze 58,21%. Organ rentowy poinformował również, że do stażu pracy nie doliczono okresu odbywania praktycznej nauki zawodu, gdyż świadectwo ukończenia nauki zawodu nie jest wystarczającym środkiem dowodowym, a legitymacja ubezpieczeniowa nie zawiera daty końcowej,

jak również, że ponownie nie uwzględnił dochodu z lat 1994-1995. Następnie decyzją z dnia 10 sierpnia 2017r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od dnia 31 lipca 2017r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego (decyzja ZUS z 9 sierpnia 2017r. z załącznikami, k. 97-101 a.r. tom II, wniosek o emeryturę, decyzja ZUS z 10 sierpnia 2017r. – nieoznaczone karty a.r. tom I).

Ubezpieczona złożyła do ZUS(...)Oddziału w W. dodatkowe dokumenty na potwierdzenie okresów zatrudnienia, w wyniku czego organu rentowy ponownie ustalił kapitał początkowy i przeliczył wysokość emerytury. W decyzji z dnia 20 września 2017r. ZUS wysokość kapitału początkowego D. J. na dzień 1 stycznia 1999r. wyniosła 89.194,93 zł. Do obliczenia kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 710,68 zł, okresy składkowe w wymiarze 17 lat, 8 miesięcy i 9 dni oraz nieskładkowe w wymiarze 3 lat, 3 miesiące i 17 dni. Organ rentowy ponownie

nie uwzględnił dochodu z lat 1994-1995 oraz okresu odbywania praktycznej nauki zawodu z tożsamyh powodów jak w poprzednich decyzjach (decyzja ZUS z 20 wrześni 2017r. z załącznikami, k. 113-119 a.r. tom II).

W dniu 23 października 2017r. ubezpieczona złożyła wniosek o ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego. W treści wniosku wskazała, że domaga się zaliczenia okresu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. oraz (...) s.c. Do wniosku dołączyła umowy o pracę z (...) Sp. z o.o. z dnia 5 listopada 1990r. oraz z dnia

5 lutego 1991r. (wniosek o przeliczenie emerytury z 23 października 2017r. z załącznikami – nieoznaczone karty a.r. tom I). Po rozpoznaniu ww. wniosku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał decyzję z dnia 6 grudnia 2017r., w której ustalił kapitał początkowy D. J. na dzień 1 stycznia 1999r. w wysokości 101.162,27 zł. Do obliczenia kapitału początkowego ZUS przyjął podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 921,16 zł, okresy składkowe w wymiarze 17 lat, 8 miesięcy i 9 dni oraz okresy nieskładkowe w wymiarze 3 lat, 3 miesięcy i 17 dni. Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru organ rentowy przyjął okres 10 kolejnych lat kalendarzowych z przedziału 1984-1993, ustalając wskaźnik w wymiarze 75,45%. Organ rentowy ponownie nie uwzględnił dochodu z lat 1994-1995 z tych samych przyczyn, co w przypadku poprzednich decyzji, a ponadto wskazał, że w celu uwzględnienia wynagrodzenia z (...) Sp. z o.o. do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego należy przedłożyć zaświadczenie stwierdzające, w jakim okresie ubezpieczona była zatrudniona na stanowisku, na którym wykonywała prace pomocnicze i porządkowe (decyzja ZUS z 6 grudnia 2017r. z załącznikami, k. 121-125 a.r. tom II).

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zebranych w sprawie dowodów z dokumentów oraz częściowo w oparciu o zeznania ubezpieczonej. Zdaniem Sądu dokumenty były wiarygodne, gdyż nie budziły wątpliwości co do ich autentyczności i nie były kwestionowane przez strony. Jako wiarygodne w przeważającym zakresie Sąd ocenił również zeznania ubezpieczonej odnośnie okoliczności związanych z odbywaniem przez nią praktyk zawodowych w latach 1973-1975, w tej części, w której potwierdziły je wpisy w legitymacji ubezpieczeniowej. Sąd nie dał natomiast wiary temu, co zeznała D. J. odnośnie długości okresu dodatkowego zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w wymiarze 0,25 etatu. Twierdzenia ubezpieczonej w tej części nie zostały potwierdzone przez dowody z dokumentów, wśród których znajduje się jedynie umowa o pracę na okres próbny w ww. wymiarze czasu pracy, nie ma natomiast dokumentów potwierdzających datę ustania tego zatrudnienia. Sąd wobec tego, oceniając zeznania D. J. jako niedostatecznie potwierdzone w ww. zakresie, odmówił im wiarygodności uznając, że jako jedyne nie mogą one stanowić wiarygodnego źródła informacji o takiej okoliczności, jaką jest data zakończenia dodatkowej, nie pełnoetatowej pracy w ww. spółce.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie D. J. było zasadne częściowo, zaś w pozostałym zakresie podlegało oddaleniu.

Kapitał początkowy, zgodnie z treścią art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017r., poz. 1383 ze zm.), zwanej dalej: ustawą emerytalną, ustala się dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948r., którzy przed dniem wejścia w życie ww. ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek. Kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 ustawy, pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia, ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy dla osób w wieku 62 lat (art. 173 ust. 2). Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3). W myśl art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999r. (art. 174 ust. 3). Jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy,

w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym na podstawie przepisów prawa polskiego jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w art. 15 ust. 3, w okresie tego roku

do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu (art. 174 ust. 3b).

Regulacje określające dowody dopuszczalne przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych m.in. na potrzeby ustalenia wysokości kapitału początkowego określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Zgodnie z § 21 ww. rozporządzenia środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Z kolei zgodnie z § 22 ust. 1 rozporządzenia, środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru, mianowania oraz spółdzielczej umowy o pracę jest świadectwo pracy, zaświadczenie płatnika składek lub innego właściwego organu, wydane na podstawie posiadanych dokumentów lub inny dokument, w tym w szczególności:

1) legitymacja ubezpieczeniowa;

2) legitymacja służbowa, legitymacja związku zawodowego, umowa o pracę, wpis w dowodzie osobistym oraz pisma kierowane przez pracodawcę do pracownika w czasie trwania zatrudnienia.

Zważyć przy tym należy, że w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być wprawdzie udowodniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego, jednakże zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 stycznia 1998r., II UKN 440/97 i z 4 lipca 2007r., I UK 36/07, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30 października 2013r., III AUa 269/13). W orzecznictwie podkreśla się również, że w postępowaniu sądowym prowadzenie dowodu z zeznań świadków lub z przesłuchania stron nie podlega żadnym ograniczeniom, co wynika z brzmienia art. 473 § 1 k.p.c. Jest to wyjątek od ogólnych zasad, wynikających z art. 247 k.p.c., który sprawia, że każdy istotny fakt (np. taki, którego ustalenie jest niezbędne do przyznania ubezpieczonemu prawa do wcześniejszej emerytury), może być dowodzony wszelkimi środkami dowodowymi, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 4 października 2007r., I UK 111/07).

W rozpatrywanej sprawie D. J. domagała się uwzględnienia do obliczenia wysokości kapitału początkowego okresu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. na podstawie umowy o pracę na ¼ etatu oraz w P.H.U.P. (...), jak również uwzględnienia okresu odbywania praktycznej nauki zawodu w latach 1972-1975. Po przeprowadzeniu postępowania w sprawie Sąd uznał, że częściowemu uwzględnieniu przy wyliczaniu kapitału początkowego powinien podlegać trzeci z wymienionych wyżej okresów

Kwestię zaliczenia okresu odbywania praktycznej nauki zawodu należy rozpatrywać pod kątem treści art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a oraz pkt 3 ustawy emerytalnej. Zgodnie

z powyższym przepisem za okresy składkowe uważa się przypadające przed dniem

15 listopada 1991r. okresy zatrudnienia młodocianych na obszarze Państwa Polskiego

na warunkach określonych w przepisach obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1975r. Okres ucześnieczania przez D. J. do Zespołu Szkół Gastronomicznych

w B. zbiegł się ze zmianami w przepisach regulujących zatrudnienie osób młodocianych w celu nauki zawodu. W początkowym okresie nauki odwołującej obowiązywały przepisy ustawy z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu

do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz

o wstępnym stażu pracy (Dz. U. z 1958 roku, Nr 45, poz. 226 ze zm.). Zgodnie z art. 3 ust. 1 tej ustawy przyjęto, że młodociani mogli być zatrudniani przez zakłady pracy tylko w celu:

- 1) nauki zawodu,
- 2) przyuczenia do określonej pracy,
- 3) odbycia wstępnego stażu pracy.

Natomiast zgodnie z art. 9 ust. 1 ww. ustawy zakład pracy, przyjmując młodocianego na naukę zawodu, w celu przyuczenia do określonej pracy oraz odbycia wstępnego stażu pracy, był obowiązany zawrzeć z nim na piśmie umowę określającą zawód albo rodzaj pracy, w jakim młodociany będzie szkolony, czas trwania nauki zawodu, przyuczenia do określonej pracy lub wstępnego stażu pracy oraz zasadnicze obowiązki i uprawnienia młodocianego.

Wymieniona ustawa o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy obowiązywała do wejścia w życie ustawy z dnia 26 czerwca 1974r. Kodeks pracy (Dz. U. z 1974 Nr 24, poz. 141 z późn. zm.). Od dnia wejścia w życie przepisów Kodeksu pracy, tj. od 1 stycznia 1975r., kwestia zatrudniania młodocianych była regulowana przepisami art. 190 - 206 k.p., zawartymi w Dziale XIV Kodeksu. Zgodnie z ówczesną treścią tych przepisów młodociany nieposiadający kwalifikacji zawodowych mógł być zatrudniony tylko w celu przygotowania zawodowego (art. 191 § 2 k.p.). Do zawierania i rozwiązywania z młodocianymi umów

o pracę w celu przygotowania zawodowego mają zastosowanie przepisy kodeksu dotyczące umów o pracę na czas nieokreślony ze zmianami przewidzianym w art. 195 i 196 k.p.

(art. 194 k.p.). Umowa o pracę zawierana w celu przygotowania zawodowego powinna określać w szczególności rodzaj i czas trwania przygotowania zawodowego oraz wysokość wynagrodzenia (art. 195 § 1 k.p.). Szczegółowe zasady zatrudniania młodocianych w celu przygotowania zawodowego zawierały przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 września 1974r. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. z 1974r., nr 37, poz. 219). Zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników mogło odbywać się w zakładach pracy jako: 1) nauka zawodu, 2) przyuczenie do wykonywania określonej pracy (§ 1 ust. 1). Zakład pracy był zobowiązany zawrzeć z młodocianym umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego na piśmie (§ 2 ust. 1). Ponadto młodociany zatrudniony w celu nauki zawodu był obowiązany wypełniać systematycznie obowiązek dokształcania się (§ 5 ust. 2).

Analiza powyższych przepisów prowadzi do wniosku, że okresem składkowym

w rozumieniu przepisu art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej – w kontekście cytowanych wyżej przepisów wspomnianej ustawy z dnia 2 lipca 1958r., Kodeksu pracy oraz rozporządzenia Rady Ministrów z 20 września 1974r. – jest okres zatrudnienia wykonywanego na podstawie indywidualnej umowy między zakładem pracy a szkolącym się młodocianym. Oznacza to, że dla ważności stosunku pracy zawartego w okresie obowiązywania ww. przepisów – zarówno przed 1 stycznia 1975r., jak i po tej dacie – obligatoryjnie było, aby pomiędzy młodocianym pracownikiem a pracodawcą została zawarta umowa o pracę lub też umowa w celu przygotowania zawodowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 15 kwietnia 2015r. III AUa 1966/14). Jednak w najnowszym orzecznictwie, wbrew dotychczas dominującym poglądom, wskazuje się, że zakwalifikowanie pracy młodocianego jako okresu składkowego w myśl art. 6 ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej nie wymaga bezwzględnego dostarczenia dokumentacji potwierdzającej fakt zatrudnienia przez zakład pracy w celu przyuczenia do zawodu na podstawie indywidualnej umowy o pracę. Takie stanowisko zostało wyrażone m.in. w wyrokach Sądów Apelacyjnych: w K. z dnia 28 marca 2013r. (III AUa 1362/12), w G. z dnia 23 stycznia 2015r. (III AUa 1176/14), czy w P. z dnia 15 grudnia 2015r. (III AUa 1919/14). Również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 czerwca 2016r. (I UK 256/15) podkreślił, że czym innym jest forma czynności prawnej, zmaterializowana w dokumencie potwierdzającym zawarcie umowy o pracę, a czym innym skuteczność zobowiązania w świetle prawa ubezpieczeń społecznych. O ile bowiem pierwsza kwestia ma wyłącznie wymiar dowodowy, o tyle druga stanowi punkt wyjścia do określenia sytuacji prawnej ubezpieczonego, co oznacza, że nieprzedstawienie przez ubezpieczonego dokumentu potwierdzającego zawarcie umowy w celu nauki zawodu samoistnie nie przesądza o

jej nieistnieniu, lecz może co najwyżej stanowić argument przemawiający za uznaniem, że strony nie realizowały określonej więzi prawnej. Oznacza to, że w przypadku rozstrzygnięcia o możliwości zaliczenia okresu nauki zawodu jako okresu składkowego w myśl prezentowanego wyżej przepisu ustawy emerytalnej, decydujące jest ustalenie, czy wnioskodawca faktycznie wykonywał zatrudnienie na warunkach określonych w ustawie z dnia 2 lipca 1958r. o nauce zawodu, przyuczaniu do określonej pracy i warunkach zatrudniania młodocianych w zakładach pracy oraz o wstępnym stażu pracy.

Przenosząc powyższe na grunt rozpatrywanej sprawy Sąd przyjął, że poza zeznaniami ubezpieczonej i świadectwem ukończenia nauki zawodu, dowodem koronnym potwierdzającym poczynione przez Sąd ustalenia są wpisy w legitymacji ubezpieczeniowej. Organ rentowy odnosząc się do tego dokumentu wskazał na brak daty końcowej zatrudnienia, Sąd stwierdził jednak, że ustalenia organu w zakresie wpisów w legitymacji nie były precyzyjne. Organ rentowy powołał się jedynie na zapisy na stronach 82 – 83, gdzie istotnie wskazano początek zatrudnienia – 1 września 1973r. Na stronach 6 - 7 legitymacji widnieją jednak także inne adnotacje ze spornego okresu, czego organ rentowy bądź nie zauważył, bądź pominął. Sąd analizując wskazane strony legitymacji, które zawierają poświadczenia zakładu pracy o uprawnieniu do świadczeń leczniczych stwierdził, że Wojewódzkie Przedsiębiorstwo (...) w B. w czasie nauki ubezpieczonej w szkole dokonało wpisu z datą 19 lutego 1975r., potwierdzając ten wpis pieczęcią i podpisem. W takiej sytuacji choć wpis na stronie 82 – 83 nie zawiera daty końcowej, to na podstawie innej, omówionej adnotacji w legitymacji oraz w oparciu o zeznania ubezpieczonej, można było przyjąć z całą stanowczością, że D. J. odbywała praktyczną naukę zawodu w warunkach, jakie określały omówione przepisy i miało to miejsce od 1 września 1973r. do 19 lutego 1975r. Co prawda ubezpieczona podawała inną, późniejszą datę końca praktycznej nauki zawodu, Sąd przyjął jednak, że zgromadzone dowody, a szczególnie wpis w legitymacji ubezpieczeniowej na stronach 7 – 8 dawał podstawy do ustalenia pewnego, nie budzącego wątpliwości faktu, że praktyczna nauka zawodu trwała do 19 lutego 1975r. Być może po tej dacie także była jeszcze kontynuowana, Sąd jednak dysponując tylko zeznaniami ubezpieczonej i świadectwem ukończenia nauki zawodu, które podaje datę końcową 30 czerwca 1975r. przyjął, że to zbyt mało, by ustalić tak jak wskazywała ubezpieczona tym bardziej, że ze świadectwa nauki zawodu jako data końcowa wynika wspomniany 30 czerwca 1975r., a już od 3 czerwca 1975r. D. J. pracowała w Zakładach (...). Wobec ten wymieniony dokument w postaci świadectwa ukończenia nauki zawodu nie w pełni zgodnie z rzeczywistością podaje datę ustania nauki zawodu i jako taki nie mógł stanowić w tej części wiarygodnego źródła informacji o istotnych w sprawie faktach. Z tego względu Sąd przyjął jako końcową pewną, nie budzącą wątpliwości datę 19 lutego 1975r. widniejącą w legitymacji ubezpieczeniowej.

W odniesieniu do pozostałych żądań zgłoszonych przez ubezpieczoną, a dotyczących uwzględnienia przy wyliczeniu kapitału początkowego okresu pracy w (...) Sp. z o.o. na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/4 etatu oraz okresu pracy w P.H.U.P. (...) s.c., jak również wynagrodzenia uzyskanego przez ubezpieczoną w tych okresach – Sąd zważył, iż nie było możliwe ich zrealizowanie, a wynikało to przede wszystkim z niedających się uzupełnić braków, jakimi charakteryzował się zebrany w sprawie materiał dowodowy.

Bezspornym jest, że ubezpieczona w okresie od 5 listopada 1990r. do 23 października 1993r. była zatrudniona w (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W., w wymiarze pełnego etatu, początkowo na podstawie umowy na okres próbny, a następnie na czas określony

do końca zatrudnienia. W aktach rentowych znajdują się dokumenty potwierdzające powyższe okoliczności, takie jak świadectwo pracy czy umowy o pracę. Ubezpieczona domagała się jednak uwzględnienia dodatkowo wynagrodzenia, jakie uzyskiwała z tytułu wykonywania równolegle obowiązującej w tym czasie umowy o pracę, na podstawie której była zatrudniona w celu wykonywania obowiązków pomocniczych i porządkowych.

Do akt organu rentowego została złożona umowa o pracę z dnia 5 listopada 1990r., z której wynika, że w okresie od 5 listopada 1990r. do 5 lutego 1991r. ubezpieczona miała wykonywać wskazane wyżej obowiązki w wymiarze 1/4 etatu, za wynagrodzeniem w wysokości 200.000 zł. Brak jest jednak zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu wystawionego przez tego pracodawcę, na podstawie którego można byłoby nie tylko dokładnie ustalić wysokość wynagrodzenia ubezpieczonej, uzyskanego z tytułu wykonywania obu umów o pracę łączących ją ze spółką (...), lecz również – jeśli nie przede wszystkim – okres trwania dodatkowej umowy, w ramach której D. J. zobowiązała się do

wykonywania czynności pomocniczych. Wprawdzie ze złożonej przez ubezpieczoną umowy o pracę na okres próbny wynika czas, na jaki ta umowa została zawarta, jednakże to określenie oznacza jedynie deklarację stron stosunku pracy, które zobowiązują się go realizować w określonym czasie. Deklaracja ta nie jest jednak równoznaczna z tym, że umowa faktycznie w takim okresie był realizowana, że nie została rozwiązana wcześniej. Nie mając takich informacji ZUS, który nie znał dokładnie okresu dodatkowego zatrudnienia w (...) Sp. z o.o., nie mógł uwzględnić dodatkowych, wynikających z tej umowy zarobków. Jak wynika z załączników do zaskarżonej decyzji, przedstawiających wykaz sumy wynagrodzeń za poszczególne lata uwzględnione przy obliczaniu wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wykaz dochodu ubezpieczonej (k. 117-121 a.r. tom II), organ rentowy uwzględnił zarówno okres zatrudnienia pełnoetatowego w (...) Sp. z o.o., jak i wynagrodzenie wskazane w przedłożonych umowach o pracę. W decyzji z dnia 20 września 2017r. ZUS przyjął kwoty wynagrodzenia: 821.333,42 zł za rok 1990 i 7.365,000 zł za rok 1991, natomiast w skarżonej decyzji z dnia 6 grudnia 2017r., wydanej po przedłożeniu przez ubezpieczoną wspomnianych wyżej umów o pracę w (...) Sp. z o.o., ZUS przyjął kwoty wynagrodzenia: 2.426.666 zł za rok 1990 i 15.600.000 zł za rok 1991. Sąd w oparciu o zebrane dowody nie znalazł natomiast podstaw do kwestionowania powyższych ustaleń co do wysokości wynagrodzenia ubezpieczonej, zaś ubezpieczona nie była w stanie sprecyzować według jakich danych Sąd miałby takiego przeliczenia dokonać. Wspomnieć należy, że Sąd w toku postępowania zwrócił się do spółki (...) o nadesłanie dokumentacji kadrowo-płacowej w celu uzyskania informacji o wynagrodzeniu ubezpieczonej w spornym okresie zatrudnienia, jednakże próba nawiązania kontaktu z ww. zakładem pracy zakończyła się niepowodzeniem. Z kolei ubezpieczona oświadczyła, że nie ma wiadomości co do miejsc, w których jej dokumentacja płacowa może być przechowywana.

Odnosząc się do okresu zatrudnienia w (...) i uzyskanego przez ubezpieczoną w tym czasie wynagrodzenia, Sąd zważył, że organ rentowy wyliczając okresy składkowe i nieskładkowe, przyjął do wyliczeń okres pracy u ww. pracodawcy. Natomiast, choć zostało złożone zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu (k. 19 a.r. tom II) zawierające informacje o uzyskanym przez ubezpieczoną wynagrodzeniu w latach 1994 i 1995, to nie mogło ono zostać przyjęte jako dowód w sprawie ze względu na brak formalny w postaci braku pieczętki służbowej oraz danych i podpisu kierownika komórki finansowej pracodawcy albo upoważnionego pracownika. Na tę okoliczność organ rentowy wskazywał już w pierwszej wydanej ubezpieczonej decyzji dotyczącej ustalenia kapitału początkowego z dnia 12 października 2006r., jak również w kolejnych decyzjach, w tym również w decyzji skarżonej w niniejszym postępowaniu. Ubezpieczona nie przedstawiła jednak skorygowanego (uzupełnionego o brakującą pieczętkę, dane identyfikujące oraz podpis) dokumentu, zaś podjęte przez Sąd próby kontaktu z (...) w celu uzyskania stosownego dokumentu bądź innych, kluczowych informacji o wynagrodzeniu ubezpieczonej w spornym okresie zatrudnienia, zakończyły się niepowodzeniem.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy nie miał podstaw do poczynienia innych ustaleń co do wysokości wynagrodzenia uzyskanego przez ubezpieczoną w trakcie zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. oraz (...), niż dokonał tego organ rentowy w zaskarżonej decyzji z dnia 6 grudnia 2017r. W tym też zakresie odwołanie D. J. zostało ocenione jako bezzasadne i podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Z uwagi na argumentację, która została zaprezentowana, Sąd uznał, iż możliwe jest dokonanie jedynie częściowej zmiany decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., poprzez przyjęcie do wyliczenia kapitału początkowego okresu praktycznej nauki zawodu od 1 września 1973r. do 19 lutego 1975r.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem i aktami organu rentowego doręczyć pełnomocnikowi ZUS.